

בס"ד כט' מר-חשון ה'תשע"ד
 הדלקת נרות - 16:32
 צאת השבת - 17:22
 רבנו תם - 17:57
 לפי הלוח המדויק של "אור החיים"

שנה ארבע עשרה - עלון מס' 692
 @ השבת "מברכין החודש" אין אומרים "צדקתך".
 @ ר"ח כסלו יחול בימים ראשון ושני הבעלי"ט.
 יחדשהו הקבי"ה, לששון ולשמחה, לישועה ולנחמה
 לפרנסה טובה לבשורות טובות, ולגשמים בעיתם, אכ"י"ר.

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
 לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

כפס"ד: "מחד חודש"
 (שמואל א' כ')

פרשת תולדות

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה
 להשתתף בסעודה הרביעית
 בבית הכנסת "אוהל-מועד"

מלנייני הפרשה:
 < לַדַּת יַעֲקֹב וְעָשָׂו.
 < עָשָׂו מוֹכֵר אֶת הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב.
 < רָעַב בְּאֶרֶץ, וַיִּצְחָק עֹבֵר לְגֹר בְּנֶגֶר.
 < יִצְחָק פּוֹרֵת בְּרִית עִם אַבְיִמֶלֶךְ.
 < רִיב רוּעֵי יִצְחָק וְאַבְיִמֶלֶךְ עַל הַבְּאֵרוֹת.
 < יִצְחָק מִזְדַּקֵּן וַיְעִיָּו בְּהוֹת, שׁוֹלַח אֶת עֵשָׂו שְׂבִיבָא
 לוֹ צֵייד קְדַי לְבָרְכוֹ אַחַר כֵּן.
 < רַבְקָה עוֹרֶזֶת לְיַעֲקֹב לְזִכּוֹת בְּנֶכְדָּה.
 < עָשָׂו מְגַלֵּה שְׂיִצְחָק "הַתְּבַלְבֵּל" וַיִּבְרַךְ אֶת יַעֲקֹב,
 וּמְחַלְטֵט לְהַרְגֵּ אֶת יַעֲקֹב.
 "וַאֲלֵה תּוֹלְדֵי יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם" (כ"ה י"ט)
 יעקב ועשו האמורים בפרשה. (רש"י)
 מה משמיע לנו רש"י בזה? אפשר לומר לפי המדרש על
 הפסוק: אלה תולדות השמים והארץ (ב', ד'). כתוב
 תולדות מלא בשני ואוי"ן. זה מורה שהתולדה הייתה
 בשלמות. בסוף פרשת חיי שרה כתוב: ואלה תולדות
 ישמעאל כתוב תלדת בלי ואוי"ן - מורה על חוסר
 השלמות בתולדה. לכן כאן ביצחק שכתוב ואלה תולדת
 בוא"ו אחד, הוא"ו המלא מורה על שלימות התולדה
 והוא"ו החסר על העדר השלמות. זהו שאומר רש"י ואלה
 תולדת - חציה מלא וחציה חסר, מפני שהתולדה הם
 יעקב ועשו, חציה שלימה וחציה לא. (רי ברוך אפסטיין)
 "וַיֵּאכֵל וַיִּשְׂתֵּי וַיִּקֶּם וַיִּכֹּף וַיִּבֹז עָשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה"
 בספר 'עץ חיים' מרבינו חיים ויטאל זצ"ל תלמיד הארי:
 עשו תכף לאכילה ושתייה קם ללכת בלא ברכה אחרונה.
 וזהו שסיים: ויבז עשו את הבכורה-אותיות הברכה, שלא
 בירך אחר אכילתו וסמוך לו כתוב: ויהי רעב בארץ -
 לרמוז מה שאמרו חז"ל בגמרא שהאוכל בלא ברכה, כאילו
 גוזל לקביה, ועל ידי זה ממעט השפע חיו. (ב. בר דין הי"ו)
 "כִּי עָקְרָה הוּא" (כ"ה כ"א)
 כי עקרה הוא - הוא בוא"ו. דרך הרמז יש לומר: יצחק
 היה בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. רבקה הייתה אז
 בת ג'. בן שישים היה יצחק בלדת אותם (פסוק כ"ו),
 והייתה אז רבקה בת כ"ג. נוריד מזה י"א שנה בחיי אשה
 עד שיוולדת (יבמות י"ב) אם כן הייתה רבקה עקרה רק י"ב
 שנים. זהו כי עקרה הוא - הוא בגימטריא: י"ב. (משך חכמה)
 "וַהֲרֵה רַבְקָה אֶשְׁתֵּו" (כ"ה כ"א)
 וַהֲרֵה - אותיות: תורה. כמנין לילות שלומדים בהם תורה
 כך ימי הריון של אשה. מט"ו באב עד ט"ו באייר. וסימנך:
 זר"ע (277) יעבדנו. כי תשעה חדשי העיבור הם ר"ע (270)
 ימים וז' (7) ימי המילה, ואז יעבדנו במצווה. (נחל קדומים)

מלנייני הפרשה:
 < לַדַּת יַעֲקֹב וְעָשָׂו.
 < עָשָׂו מוֹכֵר אֶת הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב.
 < רָעַב בְּאֶרֶץ, וַיִּצְחָק עֹבֵר לְגֹר בְּנֶגֶר.
 < יִצְחָק פּוֹרֵת בְּרִית עִם אַבְיִמֶלֶךְ.
 < רִיב רוּעֵי יִצְחָק וְאַבְיִמֶלֶךְ עַל הַבְּאֵרוֹת.
 < יִצְחָק מִזְדַּקֵּן וַיְעִיָּו בְּהוֹת, שׁוֹלַח אֶת עֵשָׂו שְׂבִיבָא
 לוֹ צֵייד קְדַי לְבָרְכוֹ אַחַר כֵּן.
 < רַבְקָה עוֹרֶזֶת לְיַעֲקֹב לְזִכּוֹת בְּנֶכְדָּה.
 < עָשָׂו מְגַלֵּה שְׂיִצְחָק "הַתְּבַלְבֵּל" וַיִּבְרַךְ אֶת יַעֲקֹב,
 וּמְחַלְטֵט לְהַרְגֵּ אֶת יַעֲקֹב.
 "וַאֲלֵה תּוֹלְדֵי יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם" (כ"ה י"ט)
 יעקב ועשו האמורים בפרשה. (רש"י)
 מה משמיע לנו רש"י בזה? אפשר לומר לפי המדרש על
 הפסוק: אלה תולדות השמים והארץ (ב', ד'). כתוב
 תולדות מלא בשני ואוי"ן. זה מורה שהתולדה הייתה
 בשלמות. בסוף פרשת חיי שרה כתוב: ואלה תולדות
 ישמעאל כתוב תלדת בלי ואוי"ן - מורה על חוסר
 השלמות בתולדה. לכן כאן ביצחק שכתוב ואלה תולדת
 בוא"ו אחד, הוא"ו המלא מורה על שלימות התולדה
 והוא"ו החסר על העדר השלמות. זהו שאומר רש"י ואלה
 תולדת - חציה מלא וחציה חסר, מפני שהתולדה הם
 יעקב ועשו, חציה שלימה וחציה לא. (רי ברוך אפסטיין)
 "וַיֵּאכֵל וַיִּשְׂתֵּי וַיִּקֶּם וַיִּכֹּף וַיִּבֹז עָשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה"
 בספר 'עץ חיים' מרבינו חיים ויטאל זצ"ל תלמיד הארי:
 עשו תכף לאכילה ושתייה קם ללכת בלא ברכה אחרונה.
 וזהו שסיים: ויבז עשו את הבכורה-אותיות הברכה, שלא
 בירך אחר אכילתו וסמוך לו כתוב: ויהי רעב בארץ -
 לרמוז מה שאמרו חז"ל בגמרא שהאוכל בלא ברכה, כאילו
 גוזל לקביה, ועל ידי זה ממעט השפע חיו. (ב. בר דין הי"ו)
 "כִּי עָקְרָה הוּא" (כ"ה כ"א)
 כי עקרה הוא - הוא בוא"ו. דרך הרמז יש לומר: יצחק
 היה בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. רבקה הייתה אז
 בת ג'. בן שישים היה יצחק בלדת אותם (פסוק כ"ו),
 והייתה אז רבקה בת כ"ג. נוריד מזה י"א שנה בחיי אשה
 עד שיוולדת (יבמות י"ב) אם כן הייתה רבקה עקרה רק י"ב
 שנים. זהו כי עקרה הוא - הוא בגימטריא: י"ב. (משך חכמה)
 "וַהֲרֵה רַבְקָה אֶשְׁתֵּו" (כ"ה כ"א)
 וַהֲרֵה - אותיות: תורה. כמנין לילות שלומדים בהם תורה
 כך ימי הריון של אשה. מט"ו באב עד ט"ו באייר. וסימנך:
 זר"ע (277) יעבדנו. כי תשעה חדשי העיבור הם ר"ע (270)
 ימים וז' (7) ימי המילה, ואז יעבדנו במצווה. (נחל קדומים)

"וַיִּלְכְּדוּ מֵאֲהָרַי בְּשִׁלּוֹם" (כו-לא)
 לכך מסוגל רק גוי כאבימלך. הוא היה אצל יצחק, אפילו
 אכל יחד אתו ולבסוף הלך ממנו "בשלום", שבע רצון עם
 עצמו... יהודי כשהוא בא לביתו של צדיק, הרי לבו נשבר
 בקרבו עד שאיננו מוצא מקום לעצמו. (הרבי ר' בונם ז"ל).

פִּנּוֹת הַנִּיבִים וְהַפְתָּגִמִּים
הַגִּיעוּ / פָּאוּ הַצְּדִידִים לְעִמְקַ הַשְּׁוֶה =
הַגִּיעוּ לְהַסָּס, הַתְּפַשְׂרוּ.
דוגמה: לאחר שיחות בין היוזמים הגיעו / פאו
 הצדדים לעמק השוה.
מקור: ויצא מלך-סדום לקראתו אחרי שבו
 מהכות את-בן-לעומר ואת-המלכים אשר אתו אל
 עמק-שוה הוא עמק המלך [בְּרֵאשִׁית יד יז]. (ניבונקו)

העלון טעון גניזה
 במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

הסיוו מכוול מדרך עמי!
 אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה.

"ויתרוצצו הבנים בקרבה" (כה, כב) / **ראובן אמונה**
 בספר 'אור החמה' מביא את חזיל שהיו יעקב ועשיו מריבים על ב' עולמות עשו לקח העוה"ז ויעקב העוה"ב. והקשו: אם כן איך ישראל אוכלים מן העוה"ז?
 והתרוץ הוא: לפי שהתורה היא קיום העולם, הילכך העוסק בתורה בדין הוא שיהנה מהעוה"ז. ואפשר שזהו כוונת הכתוב: 'ויתרוצצו הבנים בקרבה' - שחלקו ביניהם העולמות. ומזה צר לרבקה, איך יכול יעקב להנות מטוב העולם הזה? ושוב השיבה אל ליבה למצוא ניחום לנפשה ואמרה, 'אם כן למה זה אנוכי' - למה ניתנה תורה הפותחת ב' אנכי ד' אלקיך? אלא ודאי, לפי שהיא קיום העולם. וכיוון שכן, נמצא שיעקב מקיים את העולם ע"י עסקו בתורה, ובדין שיהנה ממנו. (לרפואת דבורה בת רחל נוי ושבתיא בן זליכה הי"ו)

פסח 16 במרץ 2013 הציבור מוזמן ל**ליל שבת**
 בערב שבת ב- 20:00 בבית הכנסת "איהל מועד"
 רח' הנשיאים 3, יבנה (מאחורי מאפיית דהרל),
פיוטים ודברי תורה. יוגש כיבוד עשיר.
 "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"

"בניד כשתלי זתים" - חינוך
 "ויגדלו הצערים"
 הפסוק "חנוך לנער על פי דרכו" מהווה אבן יסוד במשנתו החינוכית של הרב שמשון רפאל הירש. הרש"ר הירש מייחס לפסוק זה משמעות רחבה מאוד, הכוללת מספר גורמים המשפיעים על התהליך החינוכי, גורמים אישיותיים - פנימיים, וגורמים סביבתיים - חיצוניים. בתוך משמעות זו מקופלת גם דרישתו החד משמעית לחינוך אינדיבידואלי באופן מוחלט. משתמע מכך כי היה פגם בתהליך חינוכם של יעקב ועשו, ומרחיב את הביקורת כלפי יצחק ורבקה. טעותם המרכזית של יצחק ורבקה הייתה ההתייחסות השווה לשני בניהם, השונים זה מזה באופיים ובנטיותיהם כרחוק מזרח ממערב. יש לחנך כל ילד ונער באופן מיוחד ואישי, בהתאם לעתיד הצפוי לו על פי נטיותיו, אותן יש לאבחן כבר בגיל הילדות. "כל עוד היו קטנים, לא שמו לב להבדלי נטיותיהם הנסתרות, תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם ושכחו כלל גדול בחינוך: 'חנוך לנער על פי דרכו' וגו'. יש לכוון בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו...". המחנך מתאם הרגלי החיים לחיי לימוד ומחשבה - מובטח לו שאת האחד מהם הוא מקקלל".

ברכה והצלחה טובה
 לצי"ג ושימחה אהרני הי"ו
 שתרמו לסעודה הרביעית בלויין.
 משפחתם. שיתמלאו כל משאלות ליבם לטובה. זכות המצוה תעמוד להם שיתברכו באושר ובפרנסה טובה ובכל מילי דמיטב,
 ולזיווג הגון משורש נשמתן לבנותיהם ורפואה למשה נאמן בן מרים הי"ו

ברכה והצלחה
 לידידנו מזכי הרבים
דוד ובריה מוסאי
 על כל הסיוע והעזרה שיתברכו ברפואה שלימה ובכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות בפרנסה טובה הם ובני ביתם לשנים רבות וטובות.

פתחו אניניס חשמי
אחסיאל צרפתי.
בביהכ"נ האשכנזי
 ברח' הדרור = 19:00
בביהכ"נ אוהל משה
 ברח' הנשר = 19:30
בבית כנסת בוכריס
 ברח' שבזי = 19:45

שיעור התורה הגדול בתבל
 ארגון "אברהם יגל"
 משדר בלויין בשידור ישיר
בכל מוצאי שבת
 בבית הכנסת "אוהל מועד"
 בשעה 20:30
 השיעור יוקרן על גבי מסך ענק.
 בע"ה תתקיים גם סעודה רביעית, בחסות "מאפיית בית הלחם"

מלך 16 באיחויס אפסיס אידיאן
 עויד זיטם ואפרת יהב הי"ו
 בהגיע הבן יוסף נ"י לביצויות.
 ובהגיע הבת ש"י מנב"ל לביצויות.
 יהי רצון שיעלו במעלות התורה והיראה ויצליחו בלימודיהם ובכל דרכיהם ומעשיהם. שיתברכו ברוחניות ובגשמיות, יפוצו מעיינותיהם חוצה להגדיל תורה ותרונ נתת מכל יוצאי חלציהם

מרת ואיחויס אפסיס
כאיתיה וזיטלי זרדני הי"ו
 לרגל הולדת הבת נ"י.
 יה"ר שתגדל כאימותנו הקדושות שרה רבקה רחל ולאח, תזכו לחופתה שתצליח בכל דרכיה ומעשיה וברכה ליוסף ומלכה זנדני הי"ו אליהו וחדוה חיים הי"ו שירוו נחת מיוצאי חלציהם

ברכה והצלחה
 לידידנו מזכי הרבים
יהוה ואסתה ישראל
 על כל הסיוע והעזרה שיתברכו ברפואה שלימה ובכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות בפרנסה טובה הם ובני ביתם לשנים רבות וטובות.

במלאת שלושים יום
 להסתלקותו של מורנו ורבנו
 הרה"ג עובדיה יוסף
 בן גורג'יה זצוק"ל
 מרכז רוחני "אור ודרך"
 רח' שבזי יבנה,
 מוזמין את כל הציבור
לעצרת התעוררות ואזכרה
 ביום שני ר"ח א' כסלו תשע"ד
 (13-11-4 למנינים) ב- 19:00
 בהשתתפות רבנים ואישי ציבור
 ובמעמד המרא דאתרא
 הרה"ג דוד אביחצירא שליט"א,
 הרה"ג חיים רבי שליט"א,
 הרב נקי נהגו של מרן,
 בסיפורים נדירים על הרב.
במעמד זה יתקיים סיום
משניות הש"ס לע"נ מרן.
 עזרת נשים פתוחה.

בריאות והחלמה איתנה:
 שבתאי מוסאי בן זליכה ואברהם הי"ו
 משה נאמן בן מרים הי"ו
מרדכי יעקובי בן ציפורה הי"ו
אברהם נאמן בן מרים הי"ו
מרדכי עמרני בן רבקה הי"ו
ישראל פרג'י רפאל בן מרים הי"ו
מרים דויד בת פרי הי"ו
 גולשן באבאי בת מרים מנב"ת
דבורה עמרני בת רחל מנב"ת
לחולי ופצועי צה"ל ועם ישראל.

לע"נ החסיד והצנוע
בנימין נג'אתי
 בן זרובבל ז"ל.
 ולע"נ האשה הצנועה
שרה בת שמחה ז"ל
 ביום שישי ה' כסלו
 פקידת שנתם.
 לע"נ האשה הצנועה
שרה ישראלי
 בת שמואל ואיטה ז"ל
 ביום שלישי ב' כסלו
 פקידת שנתה.

ברכה והצלחה
לבושה וטובה שובאי הי"ו
 על הסיוע לזיכוי הרבים.
שיזכו לפרנסה טובה. רפואה וזיווג הגון לאהרון בן טובה.
 הצלחה וזיווג הגון
לאורטל בת טובה מנב"ת.
 הצלחה למשה בן מלוס הי"ו
ולטובה בת מרים מנב"ת
 לזרע קודש לשמואל בן טובה
 ושרית בת חנה מנב"ת

במלאת שלושים יום
 להסתלקותו של מורנו ורבנו
 הרה"ג עובדיה יוסף
 בן גורג'יה זצוק"ל
 מרכז רוחני "אור ודרך"
 רח' שבזי יבנה,
 מוזמין את כל הציבור
לעצרת התעוררות ואזכרה
 ביום שני ר"ח א' כסלו תשע"ד
 (13-11-4 למנינים) ב- 19:00
 בהשתתפות רבנים ואישי ציבור
 ובמעמד המרא דאתרא
 הרה"ג דוד אביחצירא שליט"א,
 הרה"ג חיים רבי שליט"א,
 הרב נקי נהגו של מרן,
 בסיפורים נדירים על הרב.
במעמד זה יתקיים סיום
משניות הש"ס לע"נ מרן.
 עזרת נשים פתוחה.

שבת שלום ומבורך

לעילוי נשמת:

דניאל דנינו בן עליזה ז"ל
 שרה אליאס בת מרגלית ז"ל
 אשרף ישראלי בת חיים וחוראמאן ז"ל
 ג'ווהר קמרי בת טאוס ויצחק ז"ל
 מוזל דיין בת עליה ז"ל
 גמילה ברנס בת ברקנה ושמעון ז"ל
 דניאל אבנר נח בן עטיה ז"ל

הרה"ג עובדיה יוסף בן גורג'יה זצוק"ל
 משה מוסאי בן זליכה ואברהם ז"ל
 יעקב עמרני בן רבקה וששון ז"ל
 חיים נאמן בן מאלק ואהרון ז"ל
 שמעון שבת בן רחמה ז"ל
 חיים ג'רפי בן אברהם ז"ל
 ציון נאמן בן מרים ז"ל

לע"נ מרדכי לארי ז"ל
 בן שלמה ושרה הי"ו
 נלב"ע י"ד טבת תשנ"א ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל
 נלב"ע ערב שבת קודש פרשת יתרו
 כ' שבט תשנ"ו ת.נ.צ.ב.ה.

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

"מכל מלמד" השכלתי..."

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק" (כ"ה, י"ט)

יצחק האריך ימים יותר מכל שאר האבות, הוא חי מאה ושמונים שנה. חמש שנים יותר מאברהם אביו ושלושים שנים יותר מבנו יעקב. עם זאת קצרות תולדותיו בתורה במידה רבה מתולדות שאר האבות. ואופייני הדבר, שגם שמו לא נשתנה כל הימים - בניגוד לשמותיהם של האבות האחרים. דמותו של יצחק נשארה חקוקה בתודעת האומה כדמות מזהירה, בראש ובראשונה עקב מסירות-הנפש שגילה, בצד אביו, בנסיון העקידה. משום כך טבעית בעינינו הקביעה הפסקנית של חכמינו ז"ל, ש"אברהם יצחק ויעקב - שלשתם שקולים זה כזה" (בראשית רבה). רש"י בפירושו מסביר בשני אופנים את כפל-הלשון בפסוק שלפנינו: לפי הפשט בא הכתוב ללמדנו, שלאחר שקרא הקדוש-ברוך-הוא שמו "אברהם" - אחר-כך הוליד את יצחק. דבר אחר (לפי הדרש): על-ידי שכתב הכתוב "יצחק בן אברהם", הוזקק לומר: "אברהם הוליד את יצחק". לפי שהיו ליצני הדור אומרים: מאבימלך (מלך פלשתים) נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו! מה עשה הקדוש-ברוך-הוא? צר קלסתר-פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל: אברהם הוליד את יצחק.

חכמי ישראל תוהים: מדוע נקראים האומרים "מאבימלך נתעברה שרה" בשם "ליצנים"? הלא רשעים גמורים הם, המוציאים לעז חמור על אברהם ושרה ויצחק בנם, ומן הראוי לכנותם "רשעים ומלעזים"! אלא - משיבים חכמי ישראל - אותם ליצני הדור שהיו אומרים "מאבימלך נתעברה שרה", התכוונו לומר **שעל-ידי תפילת אברהם בעד אבימלך ונשותיו, שנענשו בעצירת כל לידה, פקד ה' את אברהם בהולדת בנו יצחק.**

רפואה אלטרנטיבית

כרוב סגול - שלל של ויטמינים ומינרלים

מבחינת רכיבי התזונה מכיל הכרוב הסגול כמויות משמעותיות של ויטמין C – נוגד חמצון יעיל. מסייע בהפחתת הסיכון למחלות לב, שבץ מוחי, סרטן, וכנראה גם קטראקט וסיבוכי הסוכרת, ויטמין K החיוני לקרישת הדם ותורם לחוזק העצם, ויטמינים מקבוצה B, החיוניים להפקת האנרגיה בגוף, בטא-קרופן המסייע בהפחתת הסיכון לסרטן וגם משמש כחומר מוצא לויטמין A, החיוני לראייה, לשמירה על תפקוד מערכת החיסון, לגדילה תקינה, לשמירה על בריאות העור ולהפחתת הסיכון לסרטן, אשלגן – מינרל התורם להפחתת הסיכון ליתר-לחץ-דם ולמחלות לב וכן לחוזק העצם, ברזל – מינרל החיוני למניעת עייפות וחולשה שמקורן באנמיה וכן לתפקוד תקין של המוח ושל התפתחות יכולת הלמידה בתינוקות וילדים.

שאלה: בעוד חודש אנו נכנסים לדירה חדשה שקנינו, וכבר קבענו בה את המזוזות, האם נהגנו כהוגן?

תשובה: מצות המזוזה היא "חובת הדר", כלומר, מי שדר בבית, הוא המחוייב לקבוע בו מזוזה. אבל אדם שיש לו בית ריק לגמרי, והוא אינו דר בו, אינו חייב לקבוע בו מזוזה. ולמדו כן רבותינו (בבא מציעא קא: ובפירוש רש"י בפסחים ד.ד), לפי שנאמר "מזוזות ביתך", מלשון "ביאתך", כלומר, פתח שאתה נכנס ויוצא בו. וכן פסק הרמב"ם (סוף פ"ה מה' תפילין)

לפיכך, כתב מרן החיד"א בספר ברכי יוסף (או"ח סי' יט), שהנכנס לבית חדש, הן בשכירות הן בקניה, לא יקבע את המזוזה לפני שיבוא לדור בבית, אלא תיכף כשיבוא לדור יברך "לקבוע מזוזה" ויקבע את המזוזה. שהרי קביעת המזוזה, היא המצוה, ואין לקיים את המצוה בשעה שאינו מחוייב בה עדיין.

ולאור דברי מרן החיד"א, כתב הגאון המשנה ברורה (סימן יט סק"ד), שאין לברך על המזוזה, אלא כשהוא נכנס לדור בבית תיכף ומיד, כשם שמברכים על הציצית, מיד כשמתעטף בציצית.

אולם מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל (הליכות עולם ח"ח עמוד ריח) כתב לחלוק על דברי המשנה ברורה, וכתב שלעולם אין צורך שיקבע את המזוזה מיד כשהוא נכנס לדור בה, אלא רשאי לקבוע את המזוזה כאשר מתכוון כבר להכנס לדירה, והכניס לשם חלק מן הרהיטים וכלי המטה וכיוצא בהם. שאז כבר מתחייב במצות מזוזה. כשם שאדם שיש לו עשרה בתים, חייב לקבוע מזוזה בכל בית ובית, אף על פי שאינו נכנס אליו אלא פעם אחת בשנה. והביא שכן הורו רוב גדולי האחרונים.

לסיכום: כאשר נכנסים לדור בדירה חדשה, יש לקבוע מזוזה. ואת המזוזה יש לקבוע כאשר מכניסים חלק מהחפצים לדירה. אבל אין לקבוע את המזוזה כאשר הדירה ריקה ואינו נכנס לדור בה אלא כעבור כמה ימים.

שאלה: מי שהסיר את המזוזה מפתח ביתו לצורך בדיקתה לראות אם היא כשרה, האם בשעה שהוא חוזר וקובע את המזוזה בפתח ביתו עליו לברך "לקבוע מזוזה", או לא?

תשובה: מרן השלחן ערוך (סימן ח) כתב, לגבי אדם הלושב טלית, והוא פושט את טליתו על מנת ללבושה שוב מיד לאחר מכן (כגון שהוא משאילה לכמה דקות לאדם אחר), שעליו לברך שנית בשעה שהוא חוזר ללבושה. והרמ"א כתב, ויש אומרים שכל שהיה בדעתו מתחילה לחזור ולהתעטף בטלית, אינו חוזר ומברך. והסכימו רבותינו האחרונים לדברי הרמ"א בזה, שכל שמתחילה חשב לחזור וללבוש מיד לאחר מכן את הטלית, אינו חוזר ומברך עליה שנית.

ואף על פי שאנו פוסקים בדרך כלל על פי דעת מרן הקדוש שקבלנו הוראותיו, מכל מקום כתב הרב חיד"א, שבענין כזה שדעת הרבה מהפוסקים היא שלא כדעת מרן, יש לנו לחוש לאיסור ברכה לבטלה אף נגד דעת מרן השלחן ערוך. ולכן העיקר להלכה שכל שמתחילה היה בדעתו לחזור וללבוש את הטלית, אינו חוזר לברך עליה. ומעתה נראה לכאורה שהוא הדין לגבי מזוזה, שמכיון שבשעה שהסיר את המזוזה היה בדעתו לחזור ולקבעה, לכן לא יברך עליה בשעה שחוזר לקובעה.

אלא שיש לחלק בין הנדונים, שהרי במזוזה, זה שמסירה אינו יודע בודאות אם יחזור לקבעה בפתח ביתו, שהרי הוא מוציאה לבדיקה לראות אם היא כשרה, ואם ימצא שאינה כשרה, יצטרך לקבוע בפתח מזוזה אחרת. נמצא שאין הדבר ברור שיחזור לקבוע את המזוזה, ובמקרה כזה, גם בדין הטלית חוזר ומברך, וכגון שהוא פושט את הטלית ואינו יודע אם יחזור להתעטף בה שנית, שלכל הדעות חוזר לברך. ואם כן הוא הדין בדגון דגן, שהואיל ואינו יודע בודאות שיחזור לקבוע את המזוזה הזו, חוזר ומברך עליה "לקבוע מזוזה". מכל מקום העיקר להלכה שהחילוק הנ"ל הוא הנכון, שמכיון שאין הדבר ברור שיחזור לקבוע את אותה המזוזה בפתח ביתו, הרי שלכל הדעות צריך לברך כשקובעה פעם שניה.

" ואבותינו סיפרו לנו "

"בתנאי שיש הערינג!"

הגבאי המסור ויקטור לוי כמעט בלע את לשונו. הישיש הדור-הפנים שישב מולו צמד לסטנדר וגמרא "בימות" בידיו, הדהים אותו כפי שלא הדהים אותו אף מתפלל צעיר כזקן מזה 40 שנה. הגבאי לוי הוא הגבאי של בית הכנסת "נתיבי ישרון" והוא בעצם מאבני היסוד ומעמודי הבניין-מניין החזק של הקהילה הקדושה, שהתחילה בקושי רב עם מניין מינוס, וכיום פוקדים אותה מדי שבת מאות מתפללים, כן ירבו. קהילת בית הכנסת "נתיבי ישרון" הלכה וצמחה לה במרחב המדברי של העיר הדרומית, כך שמדי יום התקיימו שם מספר שיעורי תורה מגוונים לבעלי בתים חשובים, וכן כולל ערב גדול של אברכים. על מלאכת הקודש הזו ניצחו בכישרון רב בית הכנסת הצעיר (יחסית) מרדכי פרץ וכמובן הגבאי המיומן והוותיק מיודענו ויקטור לוי. בעוד הרב פרץ מרביץ תורה בקצב מעורר השתאות, ובמקביל בונה אברכים צעירים כמגידי שיעורים, שָׁקֵד ויקטור לוי גבאיתו על מלאכת ההתרמה ביד חזקה ובזרוע נטויה. מה זה שָׁקֵד? מסר את נפשו. ממש כך. לפחות שלוש ארבע פעמים בשנה היתה הקהילה המתוקה הזו חוגגת סיומי מסכתות של קבוצות הלומדים השונות. הו, הו, ועוד איך חוגגת. השולחנות שהיה פותח ויקטור לוי היו מעוררי השתאות ותיאבון גם בקרב כאלה שרק לפני רבע שעה סיימו ארוחת-ערב. מה היה על השולחן? מה לא היה על השולחן. מכל טוב. החל משלושה סוגי מנות ראשונות. חריימי טריפוליטאי חריף, קציצה מרוקאית מתובלת ברסק עגבניות, או מפרוס עסיסי עם המון חצילים ותבליני טעם וריח. מיד אחרי המנה הראשונה הגושג לשולחן המנות השניות, בגיוון שלא היה מבייש אף אולם חתונות. החל מעופות ממולאים באורז, עבור לששונות בחדל וסיים בפרגיות אפויית טוב טוב בין מוסקט מדיפות ניחוח משכר, שהיה מעיר - במעופו - את התינוקות משנתם. שלא לדבר על התוספות והסלטים הפיקנטיים והחריפים...

אבל ביננו לבין עצמנו, מה שחשוב הוא סיום המסכת, ותחילתה של המסכת הבאה. ואם תשאלו איפה הגבאי ויקטור לוי בתוך העסק התלמודי? התשובה היא: נייט. לוי שולט מקסימום ב"חוק לישראל" ותהילים. אבל הלב שלו מלא כבוד והערכה ללומדי התורה, ולכן הוא עף קל כנשר כדי לגייס תרומות למימון הסעודות הללו, ואין מאושר ממנו כשהוא מגיש להם כמלצר מיומן את המגדנות שתארנו לעיל. והנה מולו יושב ר' אלחנן צבי הרשקוביץ, איש צדיק כבן 80, זקנו יורד על פי מידותיו, כולו אומר הוד והדר ועיניו מאירות כספירים. ר' הרשקוביץ ואשתו הגיעו לעיר הדרומית - בעקבות שתי בנותיהם - רק לפני חצי שנה, ולמרות אשכנזיותו, הוא מצא עצמו - באמצע השבוע - משתלב בקהילה הספרדית כדג באקווריום צבעוני. הוא פשוט אהב ללמוד שם, באווירת האש-התלמודית. "אתה מוזמן לסיום מסכת "מנחות" מחר בערב... תהיה פה סעודה עשירה... אשמח שתגיע" ביקש בנימוס הגבאי לוי. עיניו של ר' הרשקוביץ האירו באור טוב ומלטף: אשמח להגיע, זו מצווה גדולה, אבל בתנאי שיש הערינג, דג הערינג".

ויקטור לוי נכנס למבוכה ולתדהמה. מעולם לא הכשילו אותו בהיבט הגסטרונומי. הוא שמע על הדבר הזה שנאכל עם קרקר מלוח ואפילו טעם פעם חתיכה או שתיים. אך אם נשים על המאזניים את ההערינג המלוח והדהוי מול מעדני המלכים של המטבח המרוקאי... נו, נו... מה יש להשוות. "אני בא" חייך ר' הרשקוביץ תוך ניגון ישיבתי מול המסכת שלו "רק בתנאי שיש הערינג! וזה תנאי חד-משמעי" ושוב צלל אל מכמני הגמרא. "יהיה הערינג" מלמל ויקטור תמה עד תנוכי אוזניו. ויקטור לוי גבאנו, נשמה טובה, רץ וקנה צנצנת דגי הערינג ועוד קופסת קרטון של קרקרים מלוחים והניח אותם באסטטיות על צלוחיות חרס מול ר' הרשקוביץ החביב, שהיה גם בר-אוריין לא קטן, ובעל חוש הומור כובש. כשהיו שואלים אותו: הרב הרשקוביץ מה שלומך? היה משיב במתיקות: "בסדר", אבל בכל "סדר" יש קצת "מורר".

לאחר סיום המסכת, הדרשה של הרב פרץ והסעודה הגדולה ברכו ברכת המזון ברוב עם. ויקטור לוי שם לב, שהרשקוביץ קשישא לא נוגע באף מאכל, חוץ משלוש חתיכות הערינג קטנות על גבי שלושה קרקרים וחצי מלפפון חמוץ.

הסקרנות הלמה בו, והוא מיהר ליידיע את רב הקהילה, כי דייר החדש בשכונה, היתנה תנאי - מפורש וחד משמעי לבוא לסיום המסכת "בתנאי שיש הערינג".

לאחר שהתפזרו כולם, התיישבו הגבאי ורב הקהילה מול הישיש החביב וביקשו הסבר. ממתן ולמה מעמידים תנאי להשתתפות בארוע תורני כה חשוב, בחתיכת הערינג?

ר' הרשקוביץ סגר את הגמרא, נשען על הסטנדר ועצם את עיניו "הו, חברי הטובים הרב פרץ היקר והגבאי הטוב ר' לוי, זה סיפור ארוך. נולדתי לפני 82 שנה בארצות הברית, בעיירה נידחת באוהיו. לדאבון הלב הורי היו אנשים חופשיים שהתנכרו לעברם. מחר מאד נשאבתי כילד לואקום של התרבות האמריקנית הריקנית, מבלי לדעת דבר על שורשי. העתיד שלי כמו כל נער אמריקאי היה צריך להיות קולג', יוניברסיטי, עריכת דין, פתיחת משרד עסקי בניו-יורק ורדיפה אחרי הדולר עד זיבולא בתרייתא. שואת ההתבוללות באמריקה, נוראה לא פחות מהזוועות בגרמניה. עשרות מיליוני יהודים התבוללו שמו גם אני הייתי אמור להיות עוד קורבן של שואת ההתבוללות.

"יום שבת אחד, אחרי הצהריים, בעודי אוהז כדורסל צועד לכון מגרשי הספורט עבר מולי הרב יעקב רובינסון, יהודי מבוגר כבן 60, עם חיוך תמידי על פניו. הוא הפנה לעברי וברך אותי: "שבת שלום יאנג בוי". זו היתה הפעם הראשונה של ששמעתי את הביטוי "שבת שלום", ידעתי שאני יהודי, אבל לא ידעתי מה זה יהודי. ה"שבת שלום" שלו שרט לי את הנשמה היהודית השקועה בבוץ. "אתה מוזמן לסעודה שלישיית" אמר לי הרב יעקב. "תטעם משהו, ואחר כך תלך לעיסוקיך". לא היה לי נעים לשרב לבקשתו. הוא היה אדיב כל כך. נכנסתי לצריף הקטן ששימש כבית כנסת שכונתי בפאתי העיירה. ישבו שם שני מנייני יהודים מבוגרים - רובם חבושי כובעי מצחיה וכובעי ברטים מיושנים - ואכלו...

הערינג ורדרד ועסיסי עם קרקרים מלוחים. טעמתי, וזה מצא חן בעיני. אחר כך הרב יעקב אמר קצת דברי תורה, לא הבנתי מילה, וסימנתי לו שאני יוצא.

"וכך במשך חמש שנים - על פי בקשת הרב - הקפדתי להגיע לסעודה שלישיית, לא בשביל השבת, לא בשביל התורה, בשביל ההערינג. הטעם הזה כבש אותי והייתי ממש מתגעגע אליו. מדי שבת הקשבתי 15 - 20 דקות לדברי התורה של הרב ואחר כך... כדורסל. ממש לפני הכניסה ליוניברסיטי והצלילה בעולם החוליון, דרש בשבת הרב יעקב ואמר: "ליהודי אסור להיות עיוור, יש בורה לעולם, יש תורה שהוא נתן, והתורה מחייבת כל אחד גם את הרחוק ביותר. יהודי לא יכול להרשות לעצמו לחיות כמו חתיכת דג הערינג, לשכב בנינוחות על הקרקר עם קיסם תקוע בגבו ולהרגיש כמו מלך על זרי הדפנה. יבוא הרגע ויבלעו אותו חי, והוא יתן דין וחשבון על תרדמתו, עצלנותו, עיוורונו. תתעוררו יהודים, כל עוד הנר דולק, כל עוד לא נבלע ההערינג, עוד אפשר לתקן. כולם צחקו, חוץ ממני. "אינני יודע למה ואיך, אבל המשל והנמשל צרבו את ליבי כנחלים לוחשות. חשבתי לעצמי שאני בעצם לא יותר מחתיכת הערינג על קרקר, רדום ונהנתן, ניגשתי לרב יעקב וביקשתי ממנו: כבוד הרב, אני רוצה ללמוד תורה, מה עושים? מכאן היתה קצרה הדרך לשיבתו המעטירה של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל.

"וזהו ידידי המכובדים כמעט כל הסיפור שלי. כל הקשר שלי לתורה, למצוות ולהידות מתחיל בהערינג ואני חייב לו חוב של כבוד, ולהכיר לו טובה לדגיון הזה, על שטעמו המלוח-חמצמצ על משטח הקרקר הציל את חיי מהתהום של אמריקה. תסלחו לי, המעדנים שלכם לא מרגשים אותי כמו ההערינג שלי שאני חייב לו את חיי. שאו ברכה".

ושלושתם יצאו אל הלילה המדברי, חבוקים ומלאי אמונה. (קובי לוי, "העיתונאי")